

บทบาทของนักวิจัยในสังคมปัจจุบัน

ศ.ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต*

1. สภาพโลกในอนาคต

โลกที่เคยมีความสัมพันธ์กันมีผลกระทบกระทั่งซึ่งกันและกันในเชิงอุดมการณ์ (Ideology) และเชิงภูมิศาสตร์การเมือง (Geopolitics) อันก่อให้เกิดภาวะประสงค์จะเอาชนะกัน ได้สร้างสมอาวุธเพื่อเป็นอำนาจต่อรอง จนทำให้เศรษฐกิจไม่สามารถรองรับฐานอำนาจทางการทหารได้จะค่อย ๆ แปรสภาพไปเป็นเชิงภูมิเศรษฐศาสตร์ (Geoeconomics) ทั้งนี้เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งเคยมีความขัดแย้งกันอย่างสูงระหว่างค่ายโลกเสรีและค่ายโลกคอมมิวนิสต์ได้ลดลงด้วยความพ่ายแพ้ของคอมมิวนิสต์ด้วยเหตุผลเชิงเศรษฐกิจ

โลกที่ไม่เคยมีความเกี่ยวข้องกันในเชิงสภาพแวดล้อม ได้แปรผันไปจนกระทั่งทำให้มลพิษจากแหล่งหนึ่งแพร่กระจายไปยังอีกแหล่งหนึ่ง ข้ามพรมแดนอาณาเขตของประเทศ ทั้งนี้เพราะขนาดการผลิตได้ใหญ่ขึ้นและมีการนำสินค้าและบริการไปขายกระจายไปทั่วทุกอาณาบริเวณของโลก ความสัมพันธ์อันเนื่องมาจากอาณาเขตนิเวศวิทยาได้กินขอบเขตกว้างขวางไปทั่วทั้งโลกการตัดไม้ทำลายป่าในบริเวณหนึ่งมีผลให้เกิดความแห้งแล้งไม่เฉพาะบริเวณที่ตัดป่า แต่ยังมีผลไปทั่วทั้งทวีป การใช้สารทำลายโอโซนได้ทำให้เกิดรูโอโซนบริเวณขั้วโลกเหนือและขั้วโลก ได้อันอาจทำให้เกิดผลกระทบอย่างสูงต่อชีวิตพืชสัตว์และมนุษย์ จนมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่ามนุษย์เพียงอยู่บนผิวโลกมาเพียงสองล้านปี จะทำลายตัวเองในอนาคตอันใกล้หรือเรื่องนี้มนุษย์เคยพิจารณาว่าไดโนเสาร์ได้หายไปจากโลกเมื่อ 65 ล้านปีมานี้เพราะไม่สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองได้อย่างไรก็ตามไดโนเสาร์ครองโลกอยู่นานถึง 135 ล้านปีตั้งแต่ประมาณ 200 ล้านปีจนถึง 65 ล้านปีที่แล้ว

โลกที่เคยมีประเทศและอาณาจักรเพียง 50-60 ประเทศและอาณาจักรก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่งบัดนี้เพียงช่วงเวลา 80 ปีด้วยเหตุผลทางสังคมประชาธิปไตยเสรีประเทศในโลกเกือบ 200 ประเทศ และหากมุ่งเพียงสิทธิเสรีภาพของกลุ่มคนเชิงมานุษยวิทยาตามเชื้อชาติและภาษาอาจมีกว่า 3,000-4,000 เผ่าพันธุ์ที่ประสงค์จะปกครองตนเองเป็นประเทศโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลเชิงเศรษฐกิจ บทบาทของสหประชาชาติต่อสังคมเหล่านี้จะเป็นเช่นไรเป็นปัญหาาระดับโลก

*ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดยสรุปโลกมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันไปหมดเพราะการติดต่อค้าขายและสื่อสารโทรคมนาคมทั้งโลกจะมีความสัมพันธ์กันเชิงเศรษฐกิจและการค้ามากขึ้นเศรษฐกิจโลกขึ้นอยู่กับการค้าและการค้าเสรีจะช่วยยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตมากขึ้นโดยเฉพาะถ้าการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่กระทบกระเทือนต่อวิถีชีวิตวิถีสังคมและวัฒนธรรมมากนักไม่กระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อมมากนัก การปรับเปลี่ยนแปรเปลี่ยนสภาพสังคมวัฒนธรรมด้วยเหตุผลทางการค้าและเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ย้อนกลับได้ยาก

โดยที่ทั้งโลกมีปัญหาด้านการค้าเสรี ประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกันจึงจับกลุ่มกันเพื่อค้าขายภายในกลุ่มอย่างเสรีและบางกลุ่มก็มีแนวโน้มจะรวมตัวเป็นกลุ่มการเมืองใหญ่ขึ้น 3 กลุ่มนี้ได้แก่

1. กลุ่มยุโรปตะวันตก
2. กลุ่มอเมริกาเหนือ
3. กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียน

หาก 3 กลุ่มนี้ไม่เพียงแต่ร่วมมือกันเองภายในกลุ่มแต่ร่วมมือกับกลุ่มอื่นและประเทศอื่นในโลกรวมทั้งผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพרבกวางสิ่งแวดล้อมน้อยอนาคตของโลกก็น่าจะดำเนินไปในทิศทางที่ดีแต่ในทางตรงกันข้ามหากมุ่งซึ่งดีซึ่งเด่นก็ตกกันอนาคตของสังคมมนุษย์ก็จะไม่แจ่มใสและอาจถึงขั้นวิกฤติที่ทำลายระบบนิเวศและตนเองในที่สุด

2. ไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเศรษฐกิจ

ในช่วงสามสิบปีแห่งยุคพัฒนา เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงมากประมาณร้อยละ 7 ต่อปี ในขณะที่อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 4 ต่อปี และอัตราการเพิ่มของประชากรก็ลดลงจากร้อยละ 3.4 ต่อปีจนถึงร้อยละ 1.4 ต่อปี ในปัจจุบันนอกจากนี้ในช่วงเวลา 4 ปี นับตั้งแต่ พ.ศ. 2530-2533 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 10 ต่อปีซึ่งสูงสุดในโลก ในปัจจุบันและอนาคตก็คาดว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยจะอยู่ในระดับร้อยละ 7-8 ต่อปีต่อเนื่องไปตลอดช่วงทศวรรษนี้ด้วยการเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าว ประเทศไทยจึงอยู่ในสถานะทางเศรษฐกิจดี ปรับตนเองจากประเทศยากจนเป็นประเทศพอมีอันจะกินแต่การเติบโตนี้ก็ได้ทำลายสิ่งแวดล้อมไปมากและเป็นการเติบโตในเมืองในชนบทก็ยังมีปัญหาความยากจนอยู่

ปัญหาหลักของการเติบโตอย่างรวดเร็วนี้คงมี 4 ประการคือ

1. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
2. ความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบทจนรวยและคนจนจนก่อให้เกิดปัญหาสังคม
3. สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไม่เพียงพอกับการเติบโต

4. คุณภาพประชาชนและแรงงานยังไม่สูงเพียงพอทั้งนี้เนื่องมาจากการศึกษา

ในขณะที่เดียวกันประเทศในกลุ่มอาเซียนก็เติบโตมาด้วยกันอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นภูมิภาคที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติมีทรัพยากรมนุษย์ดีพอสมควรผนวกกับการจัดการที่ดี

ในระยะเดียวกันนี้ประเทศในอินโดจีนและจีนก็เติบโตเร็วติดตามมาเช่นเดียวกับญี่ปุ่นเกาหลีใต้หวัน ฮองกงและสิงคโปร์ซึ่งเติบโตมาก่อนก็ยังคงสภาพความเติบโตเช่นเดียวกันจนทำให้กลุ่มอาเซียนและเอเชียตะวันออกเฉียงจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคตโดยเฉพาะเมื่อจะมีการขยายการค้ากว้างขวางออกไปข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกและลงไปยังออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์รวมทั้งหมู่เกาะแปซิฟิกได้ด้วย

ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการคมนาคม การสื่อสารโทรคมนาคมอันก้าวหน้าที่สามารถจะหาแหล่งวัตถุดิบการวิจัยและพัฒนาและการกระจายสินค้าและบริการข้ามชาติได้อย่างค่อนข้างเสรี

หากพิจารณาเชิงภูมิศาสตร์เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนประเทศไทยมีความได้เปรียบสูงเพราะเป็นจุดที่ติดต่อกับกลุ่มประเทศในคาบสมุทรอินโดจีนได้อย่างดีเพราะมีอาณาเขตติดต่อกับลาว เขมร และถ้าสร้างเส้นทางผ่านลาวและพม่า ก็สามารถติดต่อกับจีนตอนใต้ได้เป็นอย่างดี ระยะทางโดยถนนจากจีนตอนใต้ผ่านลาวหรือพม่ามายังไทยและอ่าวไทย ใกล้กว่าเส้นทางถนนผ่านจีนไปยังทะเลจีนใต้อีกตั้งนั้นการสร้างถนนเชื่อมต่อยังประเทศเหล่านี้จะนำไปสู่ตลาดการค้าที่ดี

การเติบโตนี้ก็มีไข่มุกจะมีแต่ผลบวกอย่างเดียว ปัญหาที่ติดตตามมาคือการแข่งขันในเชิงการผลิตอย่างรุนแรง การทำลายสิ่งแวดล้อม การศึกษาของประชากรไม่เพียงพอ และการไม่ได้เหลียวแลดูแลมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอย่างเพียงพอ

3. การส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

โลกในอนาคตจะเป็นโลกที่พยายามหาความพอดีระหว่าง การแข่งขันและความร่วมมือแข่งขัน กันในทางการค้าที่มีการค้าขายจากแหล่งต้นทุนการผลิตต่ำ ส่งสินค้าและบริการไปขายทั่วโลก ทั้งนี้โดยอาศัยเทคโนโลยีมาช่วยลดต้นทุนเพื่อที่จะลดต้นทุนการผลิตและบริการก็จะต่อมีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยการผลิตย่อยและการบริการย่อยที่มีต้นทุนต่ำทั้งนี้ก็โดยใช้การบริหารจัดการที่ทันสมัยซึ่งอาศัยการสื่อสารโทรคมนาคมความพอดีในการแข่งขันและความร่วมมือนี้จะพัฒนาต่อเนื่องยั่งยืนได้ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในพื้นฐานของสังคมต่าง ๆ และบนพื้นฐานของการผลิตและการบริการที่ไม่มีผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากนัก หากจะมีผลกระทบบ้างก็จะต้องให้เวลาแก่การปรับตัวของธรรมชาติ

เศรษฐกิจและการค้าของโลกจะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันไปทั่วทั้งโลกเพราะคลื่นของการสื่อสารคมนาคมจะแพร่กระจายไปทั่วโลก ดังนั้นประเทศไทยจะต้องสร้างฐานของความเป็นปึกแผ่นทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์อันเป็นความรู้สากลด้วย

เศรษฐกิจที่ค่อนข้างเสรีอันเชื่อมโยงกันไปทั่วโลกล้วนมีผลสืบเนื่องมาจากระบอบการปกครองที่ค่อนข้างเสรียึดหลักเสรีประชาธิปไตยอันเคารพถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นหลักการเมืองการปกครองในลักษณะนี้จึงเกื้อหนุนต่อระบบเศรษฐกิจเสรีซึ่งเป็นกระแสของสังคมโลกในปัจจุบัน ขณะเดียวกันสังคมต่าง ๆ ในเอเชีย อันมีปรัชญาการปกครองดั้งเดิมสืบเนื่องมาจากลัทธิขงจื้อก็ยังมีลักษณะที่ฝ่ายปกครองหรือสังคมมีสิทธิเหนือประชาชนโลกในอนาคตคงต้องการความพอดีระหว่างอำนาจและสิทธิของชุมชนและสังคมกับ สิทธิเสรีภาพของประชาชนอันเป็นการดำเนินวิถีชีวิตและระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีลักษณะรายละเอียดแตกต่างกันไปบ้าง ในแนวทางเช่นนี้สังคมไทยและการศึกษาไทยจะต้องมีทิศทางที่แน่ชัดปรับตัวเองเข้าสู่กระแสของโลกในด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองแต่ยังคงมีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชาติไทยอยู่

ประเทศไทยเองก็ได้เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าสามสิบปีประสบผลสำเร็จบ้างแต่ก็มีปัญหาติดตามมา เพราะการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมไม่สามารถกระทำได้รวดเร็วเช่นการพัฒนาเศรษฐกิจ

ขณะเดียวกัน ประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคนี้และในแถบอื่นของโลกก็ได้ปรับปรุงตนเองไล่ตามการพัฒนาที่ติด ๆ อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นในอนาคต ประเทศไทยจะต้องเร่งพัฒนาการผลิตและบริการที่ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้นแต่ขณะเดียวกันต้องพยายามเลือกเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมการพัฒนาเช่นนี้ต้องวางอยู่บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจทั้งในด้านสังคมวัฒนธรรมทั้งของประเทศเราเองและประเทศเพื่อนบ้านและประเทศคู่ค้าขายและการติดต่อต่าง ๆ ด้วยที่สำคัญที่สุดก็คือประเทศไทยจะต้องมีประชากรที่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เพราะวิทยาศาสตร์เป็นความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตเป็นความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพและเป็นความรู้ที่มนุษย์ใฝ่หาเพื่อเรียนรู้ความจริงเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัวและธรรมชาติในตัวเอง

การที่จะพัฒนาให้ประชากรชาวไทยได้มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ให้ดีขึ้นและทั้งที่จะมีชีวิตวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการพัฒนานั้นจะต้องมุ่งพัฒนาการศึกษาการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนรวมทั้งจะต้องมีความร่วมมือโดยต่อเนื่องจากวงการสื่อมวลชนด้วย

4. ภาพในอนาคตที่สังคมไทยต้องเผชิญ

ประเทศไทยจะต้องมีบทบาทมากขึ้นในคาบสมุทรอินโดจีนอาเซียนเอเชียตะวันออกเฉียงและโลก สังคมไทยจะต้องสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยยึดมั่นในวัฒนธรรมที่เอื้อลุ่มลุ่มผ่านสั้นผ่านยาวเดินทางสายกลางหาความพอดีระหว่างการแข่งขันและความร่วมมือเข้าใจในสังคมวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านมากขึ้น

สังคมไทยจะต้องเน้นความเป็นปึกแผ่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตยหาความพอดีระหว่างสิทธิเสรีภาพของเอกัตบุคคผล และผลประโยชน์โดยรวมของรัฐเปิดโอกาสให้มีเวทีแสดงความคิดเห็นและมีการตัดสินใจที่แน่วแน่มั่นคง โดยยึดผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็นหลักลดความชิงดีชิงเด่นในการสร้างโอกาสทางการเมืองรวมพลังความสามารถในการชิงดีชิงเด่นกันเองภายในประเทศเป็นพลังความสามารถในการเผชิญโลกทางเศรษฐกิจและการค้าภายนอกประเทศสังคมไทยจะเป็นเช่นนี้ได้ก็ต่อเมื่อได้คนเก่งและดีเป็นผู้แทน และผู้นำรัฐบาล

ชาวไทยจะมีคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดีขึ้นได้ก็ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการเสาะหาพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ขณะเดียวกันต้องรักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วยสังคมไทยจะต้องใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นในด้านการผลิตและบริการ

ทั้งโลกจะมีการติดต่อคมนาคมสื่อสารกันมากขึ้นชาวไทยไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบทห่างไกลจะได้รับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์วิทยุและโทรทัศน์เท่าเทียมกันจะมีชาวต่างชาติไปท่องเที่ยวทั่วทุกหัวระแหงในบ้านเมืองและชาวไทยก็จะมีโอกาสไปเยือนต่างประเทศมากขึ้นถ้าชาวไทยไม่มีความเข้าใจในรากลึกทางสังคมวัฒนธรรมไทย เขวชนไทยก็อาจจะโอนเอนไปตามแฟชั่นของยุคสมัยโดยไร้สาระ

จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างคาดไม่ถึงจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรมจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองจากครอบครัวขยายสู่ครอบครัวเดี่ยวและโดยที่จะมีการสาธารณสุขและการแพทย์ดีขึ้นชาวไทยจะมีอายุยืนยาวมากขึ้นสังคมไทยจะมีผู้สูงอายุมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกเช่นนี้จำเป็นจะต้องมีแรงยึดเหนี่ยวทางจิตใจแรงยึดเหนี่ยวทางสังคมโดยจะต้องมีความยึดมั่นในศาสนธรรมและศีลธรรม

5. ความคาดหวังต่อการวิจัย

สังคมในอนาคตจะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทั้งภายในประเทศจะต้องหาความสมดุลพอ ดิระหว่างการพัฒนาก้าวหน้าไปข้างหน้ากับการอนุรักษ์มรดกของสังคมทั้งด้านวัฒนธรรมและ ศิลปะระหว่างการพัฒนาชุมชนเมืองและการพัฒนาชนบทระหว่างการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแลสิ่งแวดล้อม ระหว่างการยึดมั่น ในเอกภาพของความเป็นไทยและการติดต่อสื่อสาร คมนาคมกับสังคมโลก ระหว่างการแข่งขันกับการร่วมมือนอกจากนี้สภาพการณ์รอบโลกก็จะมี ความซับซ้อนมากขึ้นเช่นกันเพราะทั้งโลกมีความสัมพันธ์กันเชิงการค้าและเศรษฐกิจของโลกเสรีซึ่ง วางอยู่บนพื้นฐานของข่าวสารข้อมูลจะทำให้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแพร่กระจายไปทั่วโลก อย่างรวดเร็วสังคมไทยจะเผชิญอนาคตได้โดยมีการเตรียมตัวเตรียมพร้อมจะเผชิญโอกาสได้ก็ต่อ เมื่อมีการวางแผนนโยบายมีการตัดสินใจจากการวิเคราะห์ภาพในอนาคตได้ชัดเจน

ดังนั้นการวิเคราะห์วิจัยโดยอาศัยพื้นฐานความรู้จากวิชาการและประสบการณ์จึงเป็นหัวใจของ การวางแผนนโยบายที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ การวิจัยจะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาตามหลัก วิชาและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับสังคมไทยการวิจัยที่ส่งผลให้เห็นถึงทางเลือกใหม่ส่งผลให้เห็น ถึงกระบวนการใหม่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่หรือผลผลิตใหม่อันเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพ ชีวิตและสังคม และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน เป็นประโยชน์ต่อการอยู่รวม กันอย่างสันติจึงเป็นความคาดหวังที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

6. บทบาทของนักวิจัย

เพื่อที่จะให้ผลการวิจัยมีความรอบรอบมีผลประโยชน์ต่อส่วนรวมนักวิจัยควรมีบทบาทที่เป็น ผู้เฝ้ามองสังคม มากกว่าเป็นผู้ปฏิบัติการ โดยตรงโดยต้องเข้าใจบริบทแวดล้อมเลือกเรื่องวิจัย อันเป็นประโยชน์และมีจรรยาบรรณสรุปได้ดังนี้

6.1 บริบท

นักวิจัยจะต้องเข้าใจบริบทในระดับกว้างระดับโลกระดับภูมิภาคและบริบทของสังคมไทยใน ระดับถัดลงมาจะต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมของเรื่องที่จะวิจัยทั้งนี้เพราะบริบทจะเป็นตัวกำกับตัว กระตุ้นหรือตัวถ่วงที่จะมีผลต่อการวิจัยและสามารถส่งผลต่อผลการวิจัยว่าจะนำไปปฏิบัติได้หรือไม่ บริบทดังกล่าวควรจะต้องมองให้รอบทั้งบริบทรอบตัวและบริบทในตัวเองในจิตใจของตนเอง

6.2 การเลือกเรื่องวิจัย

เรื่องวิจัยควรมีคุณลักษณะหรือส่งผลดังต่อไปนี้

เรื่องที่วิจัยควรจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่เปิดประตูสู่โลกใหม่หรือมีจะนั้นก็จะต้องมีผลต่อสังคมที่ยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น

การวิจัยที่มุ่งไปยังการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสิ่งที่จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษคือการมุ่งแก้ปัญหาในระยะสั้นจะต้องไม่ส่งผลให้เกิดผลเสียในระยะยาวแต่ถ้าสามารถแก้ปัญหาในระยะสั้นในแนวทางที่จะสร้างแนวทางสู่การมุ่งผลระยะยาวได้จะเป็นประโยชน์อย่างสูง

โดยที่การพัฒนาใด ๆก็ตามมักจะส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่คนบางกลุ่มแต่เกิดผลเสียต่อกลุ่มอื่นดังนั้นจะต้องหาทางลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มต่าง ๆ โดยมุ่งผลประโยชน์ต่อคนกลุ่มใหญ่โดยส่วนรวมให้มากที่สุด

การวิจัยที่วางอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะเป็นการปูพื้นฐานประชาธิปไตยและการวิจัยส่งเสริมประชาธิปไตยจะเป็นผลประโยชน์โดยตรงต่อส่วนรวม

ทั้ง ๆ ที่การวิจัยเชิงวิเคราะห์ปัญหามุ่งหาปัญหาหามูลเหตุก็เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นแต่การมุ่งวิจัยเชิงรุกวิจัยอนาคตจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตการวิจัยในเชิงการทำแบบจำลอง (Pilot Project Research) เป็นสิ่งจำเป็นที่จะหาวิธีการหรือผลผลิตใหม่อันจะเป็นประโยชน์

6.3 บทบาทและจรรยาบรรณของนักวิจัย

นักวิจัยจะต้องซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาการและวิชาชีพ ใช้หลักวิชาผสมผสานกับประสบการณ์นักวิจัยต้องมีความรู้สึกและรู้กว้างพอ

นักวิจัยจะต้องมีความเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่มุ่งทำเพื่อประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ต้องมีความเป็นกลางมุ่งผลประโยชน์ต่อส่วนรวมและต่อความซื่อสัตย์ทางวิชาการ

นักวิจัยจะต้องเข้าใจถึงผลกระทบและผลของการวิจัยที่จะส่งต่อไปในอนาคต (implications) ทั้งด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต้องเข้าใจผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบและต้องชี้แจงแสดงทั้ง 2 ด้าน

นักวิจัยต้องมีความกล้าที่จะแสดงผลงานแม้ว่าผลงานนั้นจะมีผลกระทบต่อตนเอง

นักวิจัยต้องช่วยฝึกนักวิจัยรุ่นน้องต่อไปโดยช่วยอธิบายแนะนำหลักวิชาช่วยแนะนำถกแถลงตัวต่อตัวกับนักวิจัยรุ่นน้อง ใ้รุ่นน้องเป็นลูกมือในลักษณะพี่สอนน้อง ใ้ น้องเฝ้าดูและวิเคราะห์วิจารณ์ซักถามช่วยจัดสัมมนาเพื่อให้นักวิจัยรุ่นน้องได้เรียนรู้จากเพื่อนนักวิจัยรุ่นเดียวกันนักวิจัยต้องชวนนักวิจัยรุ่นน้องให้ไปร่วมในการประชุมทางวิชาการที่มีนักวิจัยอาวุโสแสดงผลงาน มีการถกเถียง

กันระหว่างเอตทัคคะหลาย ๆ คนการอภิปรายปัญหาโดยนักวิจัยอาวุโสจะทำให้ให้นักวิจัยรุ่นเยาว์ได้มองเห็นแนวความคิดอันหลากหลายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งนักวิจัยจะต้องช่วย แนะนำให้นักวิจัยรุ่นน้องทดลองนำความรู้จากผลงานวิจัยไปปฏิบัติ

7. สรุป

โดยสรุปนักวิจัยจะต้องมีทัศนะกว้างไกล ไม่คับแคบ คำนึงถึงบริบททั้งภายในภายนอกและในจิตใจของตนศึกษาวิเคราะห์เรื่องอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมุ่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสังคมที่ตีขึ้นมุ่งการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้โดยใช้ปัญญาและมีสติตั้งมั่นโดยรู้กำลังทำอะไรด้วยความซื่อสัตย์สุจริต นักวิจัยต้องมีความกล้า เข้าใจผล ชี้ผลทั้งทางบวกและลบ นักวิจัยจะต้องมุ่งนำความรู้สู่การปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม เพื่อชีวิตและสังคมที่ตีขึ้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

*****

ต้องตั้งกับทัศนะคติอันเหมาะสมแก่คนรุ่นใหม่ท่ามกลางระบอบประชาธิปไตย
อุดมการณ์อันมีเกียรติซึ่งก็คือความมุ่งหมายอันดีของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
พระรัตนตรัยอันเป็นที่เคารพสักการะอันเป็นที่พึ่งพิงของชาวไทยทั้งปวง
และยึดมั่นในหลักธรรมอันดีงามอันเป็นมรดกของชาติอันเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้ง
อันเป็นประจักษ์พยานอันดีงามอันเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งอันเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้ง
6 วิชาการอุดมศึกษาวิจัย
เรื่องวิจัยควรจะมีคุณลักษณะอย่างไรถึงจะดี